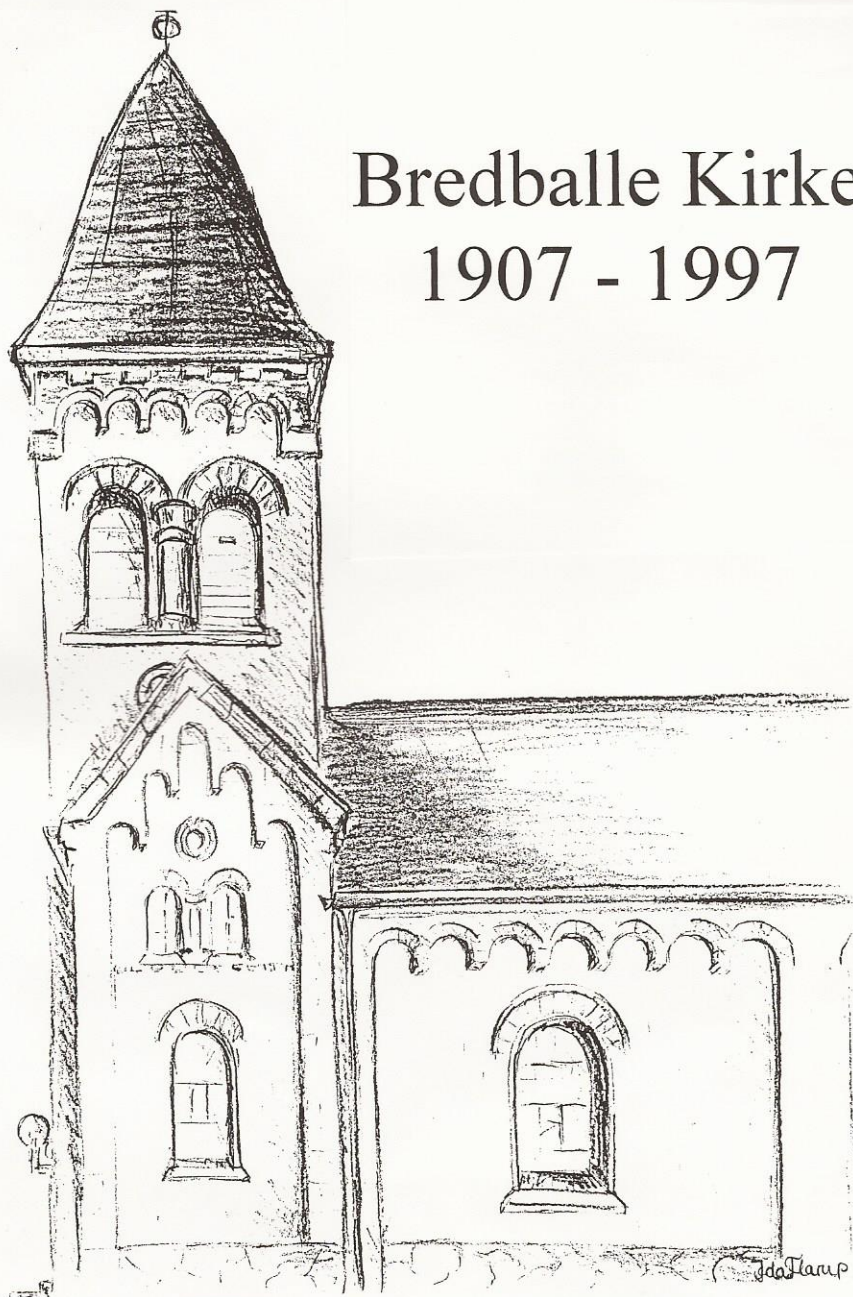

Bredballe Kirke

1907 - 1997

Bredballe Lokalhistoriske Forening
1997

Forord

I Anledning af, at Bredballe Kirke i år bliver 90 år, har Bredballe Lokalhistoriske Forening med dette lille hefte forsøgt at give nogle rids af kirkens tilblivelse og funktion siden den 8. december 1907.

Beretningen bygger på oplysninger, som findes i foreningens samling, og på oplysninger fra arkivmateriale fra Bredballe menighedsråd. Foreningen er meget interesseret i eventuelle korrektioner til heftets oplysninger eller andre oplysninger om Bredballe Kirke.

Heftet udsendes til foreningens medlemmer.

Oktober 1997

Bredballe Lokalhistoriske Forening

Niels Schriver Jessen

Formand *Lokalhistoriske Forening*

Niels Schriver Jessen

Formand

2. udgave 1998

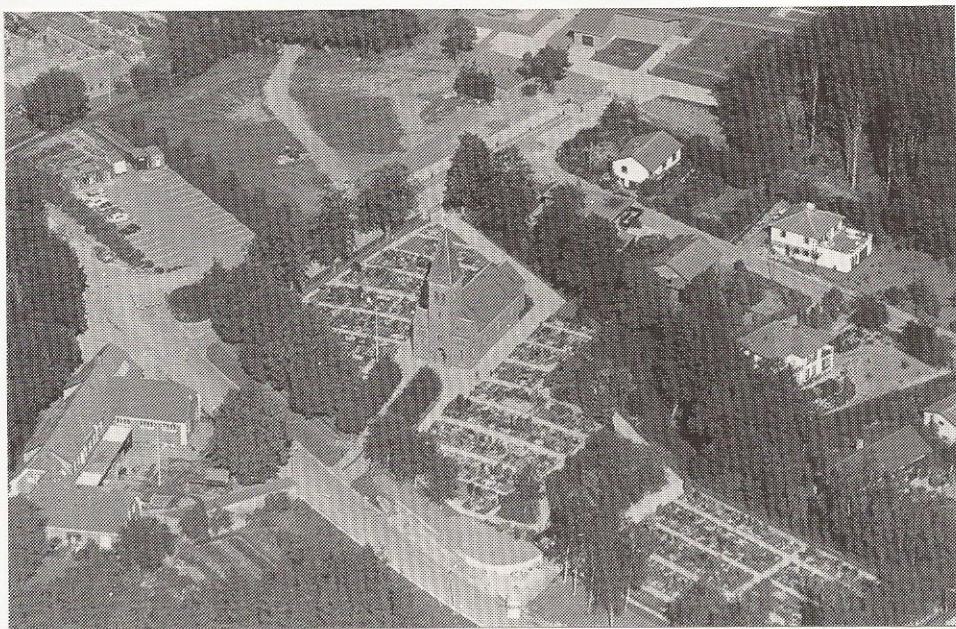
Foreningens skrifter:

1. *Kære Jakob og Karen !*, 1996

2. *Bredballe Kirke 1907 -1997*, 1997

Forside-illustration: Ida Flarup, Bredballe

Foto: Udvalgt fra foreningens billedsamling

Bredballe og Vejle

Med sognets nuværende befolkningstal på næsten 8000 er det en kendt sag, at netop denne del af Vejle-området har oplevet en overvældende befolkningstilvækst. Stedet virker tiltrækkende med sin smukke natur og gode forhold med skoler, indkøbscenter og gode transportmuligheder. Men Bredballe har altid været et eftertragtet sted. Det kan man læse i en lille beskrivelse af Vejle fra 1769:

“Liden Kiøbstad, vel i en Dal, men dog på en Forhøining, som rejser sig over Engen, der igien omringes af høie Bierge, skønne Skove, frugtbare Agre, Tofte og Haver, tet hos den fiskerige Veile-Fiord, omarmet af en deel mindre Aaer og friske Kilder, hvortil kan legges Luftens Sundhed, som alt gjør Stedet yndigt og angenemt samt mindre kostbart at leve paa end en deel andre Kiøbsteder, har også draget adskillige smukke Familier til at bo her.”

Omkring 100 år efter kunne man læse om denne østjyske egn. Det tyder på, at stedet her har været kendt og berømmet igennem mange år. Som der står i “Illustreret Tidende” (8. maj 1868):

“Når våren kalder den indslumrede Natur til fornyet Liv, og Løvet i den danske Bøgeskov sprænger sit Svøb, hige vi Alle ud i det Frie, ud for ligesom at staae Fadder til Naturens Gjenfødselse. Hvad Under da, om vi i Dag går til den frodigste og vistnok mest majestætiske Bøgeskov, Danmark eier, til Veile med dets løvkrandste Høie.

En Fodsti fører os østpå ad høie Bakker og maleriske Dale til Veileskovens Udkant. Fra en betydelig Høide overskuer man her forskellige Kyster af de frem- springende Landtunger, samt Bredballestrand, hvis Beboere forsyne Veile med Udbyttet af deres Fiskeri.

Nedenfor Høidedraget, ud mod Stranden, ligger en af de saakaldte Kjøkkenmøddinger, hvori der endnu af og til findes Oldsager. Fra dette Sted af antager Landskabet en anden Charakter, det bliver vel ikke lavere eller jævner, ei heller ophøre dets bølgeformede Linier, men Skoven langs Bakkernes Side og Top er nu afløst af Lyngen, der i al sin tarvelige Yppighed slynger sig opad de ellers nøgne Sandbaner, kun i Dalene vigende Pladsen for de rige grønne Enge.

En Bakke, kaldet Steilbjerg, til hvilken der knytter sig det Sagn, at Kong Gorm den Gamle her lod holde Udkig efter sin Søn Haralds, fra England hjemvendende Flaade. Fra dens Top har man en fem til sex Miles fri Udsigt, endog over til Bogense-Egnen i Fyen. Veien gaaer nu ned ad mod Nord gennem Bredballeby, derfra gennem smaa Skovpartier til en overraskende smuk Dal, Ulvedalen, hvis Grændser dannes af steile og fremspringende nøgne Sandbakker, der danne smukke Modsætninger til Egnens øvrige Righed."

Kirkens rødder i Vejle

Da Bredballe ikke optræder som selvstændigt sogn før 1977, og Hornstrup sogn ikke blev udskilt fra Vejle før 1907, vil det være naturligt at kaste et lille tilbageblik til den Vejle-muld, som disse to kirker har haft rødder i.

De kirkelige forhold før Reformationen

Vejles kirkeliv har været samlet om dominikanerklostret fra ca. 1225 og Vejle Kirke fra før år 1200. Vejle Kirke var indviet til St. Nicolaus og udgjorde ét pastorat sammen med landsognet Hornstrup. I lø-

bet af middelalderen oplevede kirkebygningerne at danne ramme om betydningsfulde kirkemøder, de såkaldte "concilium provinciale". Til sådanne møder var byens beliggenhed ideel, for selv om hovedfærdsåren gennem Jylland fortsat var den midtjyske hærvej, så førte forbindelsesveje fra mange af den tids købstæder gennem Vejle.

Præster i Vejle-Hornstrup efter Reformationen

Oluf Nielsen var præst i tidsrummet 1525 - 1560 og har derfor oplevet Reformationens komme i 1536. Han havde fået et såkaldt "Beskærmelsesbrev" i 1527, hvori Vejle og Hornstrup kirkers privilegier blev stadfæstet. Man regner med, at han fortsatte i sit embede efter den katolske tid. Han var dog meget optaget af at kæmpe for bevarelse af kirkens ejendom og indtægter. Det beslaglagde nok så meget af hans opmærksomhed, så det egentlige præstearbejde blev forsømt. Det blev sagt om Oluf Nielsen, at han var en "verdslig mand". Der måtte derfor ansættes en privat kapellan til at prædike, for "han havde ingen gaver til prædikestolen". Derefter fulgte en lang række præster, kapellaner og ordinerede kateketer, hvis navne og livsforløb kan studeres i Dansk Præste- og Sognehistorie.

Omkring år 1900

Befolkningstallet i Vejle var i løbet af 100 år steget fra ca. 1000 indbyggere omkring år 1800 til ca. 14000 omkring år 1900.

Selvom Vejlepræsterne skulle "beskærme" Hornstrup sogn, har hovedvægten nok været lagt på byens kirke. Først et par hundrede år efter reformationen blev det officielt stadfæstet, at Hornstrup blev et annekssogn til St. Nicolaj sogn. Alligevel voksede der et behov for, at det store pastorat kunne deles. Der var kun én sognepræst og én ordineret medhjælper til at betjene disse to kirker.

I 1905 fandt delingen af St. Nicolaj sted, og en residerende kapellan blev ansat. Delingsplanerne mødte store vanskeligheder. De omfattede nemlig både en deling af selve St. Nicolaj sogn, opførelse af en ny kirke (Vor Frelzers kirke) samt udskillelse af Hornstrup som et selvstændigt pastorat.

Hornstrup og Bredballe

Hele Hornstrup sogn, hvortil Bredballe hørte indtil 1977, er udførligt beskrevet i sognehistorien fra omkring år 1907:

"Hornstrup-Bredballe sogn ligger nord for Vejle på bakkerne, som i vest begynder ved Grejsdalen og strækker sig østover i højder indtil 100 m. Mod nord og øst grænser sognet fra gammel tid op til Grejs, Øster Snede og Engum sogne, mod vest danner Grejsdalen grænse til Hover sogn. Syd på er Nørremarken og Vor Frelzers sogn naboer, nu også Bredballe, som udgør det sydøstlige hjørne af Hornstrup sogn. Hele området er naturskønt, især i Bredballe på skråningerne mod Vejle fjord.

Det gamle Hornstrup sogn omfatter de små byer Grønholt, Grundet, Hornstrup,

Lysholt og Høgholt samt Bredballe by nær Vejle fjord og Bredballe strandhuse ved fjorden. I den gamle Bredballe by er der kirke fra 1907, missionshus, der er opført 1889, forsamlingshus, der er bygget i 1902.

Ved kgl. resolution af 9. august 1907 blev det bestemt, at Hornstrup sogn skulle være eget pastorat, når Vor Frelzers kirke blev indviet, hvilket skete den 3. november 1907. Samme år, den 8. december indviedes Bredballe kirke som filialkirke".

Kommunalt udgjorde Hornstrup-Bredballe én sognekommune indtil år 1970, da den blev optaget i Vejle storkommune. Kirkeligt hører begge sogne til Vejle provsti, der blev oprettet i 1971.

Den kirkelige udvikling op til 1907

Den nyere kirkelige udvikling kan sættes i sammenhæng med nogle træk fra tiden før århundredeskiftet. Meget tyder på, at sognet blev præget i særlig grad af den energiske pietist, H.H. Neuchs, der var præst i Vejle-Hornstrup i næsten 40 år (1746 - 1785).

Efter hans tid fandtes der stadig "vakte" i sognet. Selvom de var få i tal, var de vakte kredse et vidnesbyrd om kontakt med de kirkelige "forsamlingsbevægelser" og "de stærke jyder" i Øster Snede.

Fra 1860'erne fortæller lærer Peter Stefensen, at han da var lærer i den nye Bredballe strandskole, og her fik han kontakt med et par vakte familier, som imponerede ham ved deres bibelkundskab.

De nyere vækkelsesbevægelser fik vistnok først indpas i 1880'erne. Indre Mission markerede sig stærkt og byggede missi-

onshuse i Bredballe og Hornstrup flere år før andre.

Der fandtes også kredse med tilknytning til Grundtvigianismen i nabosognene Jelling-Hover og Grejs-Sindbjerg. Især fik en række lærere derfra betydning. F.eks. blev lærer Chr. Nielsen, Bredballe, en af pionererne i det grundtvigsk-folkelige arbejde.

Han var enelærer i strandskolen

1872-1912. Han fik en central stilling,

bl.a. som medvirkende til opførelsen af et forsamlingshus i Bredballe 1902, medstifter af en foredragsforening og en gymnastikforening, af en spareforening og en læseforening, endvidere som stifter af Bredballe sygekasse. Han blev også medlem af sognerådet 1898 - 1904. Hans arbejde for fiskerne blev særlig påskønnet, og "Vejle Fjords Fiskeriforening" valgte ham som æresmedlem.

Ønske om bedre kirkelig betjening

Samtidig med mere og mere bevægelse i sognet voksede ønsket om bedre kirkelig betjening. Præsterne boede jo i Vejle, og fra Bredballe var der langt til Hornstrup kirke. Der kom man ved begravelser og de to årlige altergange, men selv ved barndåb blev børnene snarere sejlet til Vejle. I 1866 forespurgte provsten i en skrivelse til sognerådet, om sognet ønskede egen præst og ville bidrage til en præstegård. Af møder i Hornstrup og Bredballe skoler fremgik det, at der var almindeligt ønske om både præst og præstegård, hvis den blev lagt centralt, og hvis præsten blev forpligtet til at holde gudstjeneste i Bredballe, foreløbig i skolen, ville man yde 8000 kr. til præsteboligen. Sagen blev dog udsat, da de kirkelige myndigheder ikke ønskede det resterende beløb betalt af sog-

nets tiende. Sognet fik sin præstebolig i Lysholt i 1908.

*Marius Hansen
Formand for kirke-
udvalget og lærer
ved Bredballe by-
skole*

Planer om egen kirke i Bredballe

Omkring år 1870 blev der så småt arbejdet på at bygge et kapel eller kirke i Bredballe. Der gik dog en menneskealder, før sagen toges op igen.

Der blev nedsat et kirkeværgeudvalg til at tage sig af sagen. I "Protokol over udvalgsforhandlinger" står der indskrevet med den sirligste håndskrift alle faser af forberdelserne.

1. marts 1905 :

Kirkeværgeudvalget (bestående af 6 personer fra Bredballe og 5 personer fra Bredballe strand) besluttede på et møde i Bredballe skole at indrykke en annonce til "Bredballe Fogderis Beboere". Man ville undersøge, om der var stemning blandt beboerne for at bygge en kirke. I annoncen indbydes til møde i Bredballe Forsamlingshus. Mødet åbnedes af gårdejer Niels Jensen. Forsamlingen bestod af ca. 100 mænd og kvinder, der alle gav til kende, at sagen skulle fremmes.

Hele Hornstrup sogn bestod i år 1905 af 1270 personer, hvoraf de 650 boede i

Bredballe (250 i Bredballe by og 400 ved Bredballe strand). Møller Niels Christian Nielsen, Bredballe, anbefalede sagen samt tilrådede, at kirken ikke blev bygget for lille. Man enedes om, at kirken skulle ligge på husmand Bent Nielsens højeste bakke mellem Bredballe by og Bredballe strand.

Til et arbejdende udvalg valgtes :

- fisker Andreas Andersen,
- skibskaptajn I.C.Bertelsen,
- lærer Marius Hansen,
- gårdejer Niels Hansen,
- gårdejer, sognefoged Martin Hansen,
- gårdejer Niels Mathiassen,
- lærer Christen Nielsen,
- gårdejer Hans Pedersen og
- fiskerifoged Jens Jørgen Pedersen.

Formand blev Marius Hansen, og lærer Chr. Nielsen blev sekretær.

Man "gjorde en rejse" til Aarup Kirke på Fyn. Den var netop (i 1902) blevet opført. Arkitekten var N.P.Jensen, Odense. Udvalget besluttede, at Bredballe kirke skulle bygges i lighed med denne kirke. De kirkelige myndigheder blev adspurgt efter arkitektens overslag på 18000 kr. Men provst Henningsen pointerede, at "så må de enkelte poster føres således, at der ingen overskridelser vil blive."

25. maj 1905 var både provst Henningsen og biskop Koch fra Ribe på besøg i Bredballe for at besigtige området, hvor kirken skulle ligge.

Biskoppen udtalte : "Tak, lille Børn, hvor her er herligt ! Aldrig så jeg en skønnere Plads til en Kirke. Med Glæde har vi været vidner til den smukke Enighed, hvortil denne Sag har kunnet samle de forskellige kirkelige Retninger blandt Befolkningen,

3. Det vedtoges at lade indrykke følgende Sekretærgjælds i Nyde 3 Blade :

" Bredballe Fjerdings Beboere .

Moud og Kvinder, der er interesserede i Kirkesagens Gang, indbydes venligst til et Møde i Forsamlingshuset Lørdag d. 30 Septbr Kl. 6.
Kirkeudvalget."

4. Det vedtoges, at Udvalget skulde tale med Omegners Folketingsmoud for at skaffe dem villig velvillig for Bredballe Kirkesag, forinden Samlingen tog sin Begyndelse i Oktober. -
Til at tale med Outsen valgtes : Andreas Andersen, Lørr Hansen og Lørr Nielsen. -

Jens Bisk : Martin Hansen, Lørr Hansen, Niels Mathiasen. -
Landskingsmand Ejsing : Niels Hansen, Lørr Hansen og Hans Pedersen.

Marius Hansen.
Niels Mathiasen

Hans Pedersen Jens Pedersen
P. Bertelsen. Christen

Andreas Andersen Martin Hansen Niels Hansen

såvel som den store Offervillighed, hvor- med den er blevet støttet af både bedrestil- lede og de ringere stillede Beboere.” Provst og biskop anbefalede sagen, og “Den høje Rigsdag” blev adspurgte om støt- te til denne “for så mange mennesker magtpåliggende hjertesag”.

Juli 1905 :

Da kirkebygningen efter overslaget blev 1000 kr. dyrere end påregnet, skulle der foretages besparelser. Man besluttede der- for at gøre skibet mindre, ikke at opsætte katedralglas i skibets vinduer og finde en billigere klokke end først beregnet.

14. juli 1905 :

“Efter en Konference med Hr. højærværdi- ge Biskop Koch har Udvalget vedtaget at lægge Kirkebygningen solret af hensyn til den særlig fremtrædende Plads i Landska- bet. Også af hensyn til Sejlerne på Fjor- den”.

15. juli 1905:

Det endelige overslag over udgifter og indtægter kunne fremlægges :

Indtægter :

8600 kr. indkom ved frivillige bidrag.
18500 kr. ønskes bevilget af statskassen.

Udgifter:

Kirkebygning 19600 kr.
Byggeplads og kirkegård 1000 kr.
Vedligeholdelsesfond 2000 kr.
Befordringsfond 4500 kr.

Udgifter og indtægter begge på 27100 kr.

Angående kirkens gejstlige betjening hen- vises til velærværdige Hr. Sognepræst

J.P.Melbye og velærværdige Hr. Pastor C.H.Christensen, Vejle.

Deres “rejse” fra Vejle til Bredballe søges betalt af renterne fra befordringsfonden. Dette beløb skulle årligt udgøre 180 kr., hvilket var nok til 60 embedsrejser på søn- og helligdage.

25. november 1905 :

På banegården, hvortil kirkeudvalget fulg- te biskoppen, udtalte han, “At aldrig hav- de han haft med så god og så klart tilrette- lagt kirkesag som den i Bredballe.”

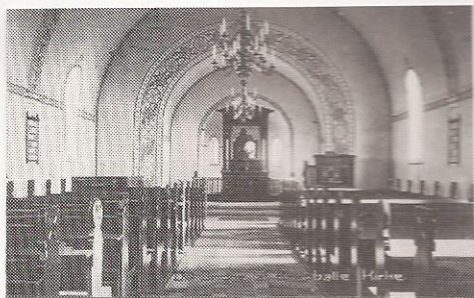
25. juli 1906

blev grundstenen til kirken nedlagt af provst Henningsen. Handlingen indledtes med salmen “Til himlene rækker din mis- kundhed, Gud”, hvorefter provsten talte. Efter at have takket for den store offervil- lighed og enighed, som befolkningen støt- tede kirkebyggeriet med, oplæste provsten et dokument, nedskrevet på pergament med en lang, detaljeret redegørelse for he- le forløbet af kirkebyggeriet med oprems- ning af navne på alle de personer, der var involveret. Dokumentet sluttede med en bøn :

“Giv du, o Herre, at dette dit Hus må blive fuldført til din Ære og tjene Menighedens Medlemmer til Opbyggelse, Frelse og Fred i dit hellige Navn. Amen”.

Dette dokument nedlagdes i en blykapsel, tilloddedes og placeredes i en åbning i korbuen, hvor prædikestolen skulle have sin plads. Åbningen tilmuredes.

Til allersidst takkede lærer Marius Hansen med ordene : “Vi takker vor Gud, som har ledet Sagen så vidt, og vi håber, at Kirken må blive fuldført til Guds Ære og til Be- folkningens Gavn og Glæde.”

Kirkens indvielse

I september 1907 var alle arbejder færdige udvendig og indvendig i kirken, og den afsynedes af provstiudvalget, der blandt andet skrev i rapporten :

“Kirken fandtes fuld færdig til at tage i brug, opført i Overensstemmelse med de approberede Planer, og Arbejdet var solidt og smukt, i alle Måder forsvarligt udført. Kirkerummet gør et overordentligt smukt og hyggeligt Indtryk.”

Anden søndag i advent, den 8. december 1907, foretoges den højtidelige indvielse af Bredballe Kirke af biskop Koch fra Ribe.

Trods det mindre heldige vejr var kirken kl. 10 fyldt til sidste plads. Der var fremmød 400 deltagere.

Processionen med biskoppen og stiftamtmanden i spidsen blev efterfulgt af provsten og 18 af stiftets præster. Kirkens hellige kar og bøger blev båret fra kirkens dåbsventeværelse. Provsten oplæste indgangsbeden. Den første salme var “Den signede dag” med orgelledsagelse og sunget af et stort børnekor.

Biskoppen, iført bispekåbe, holdt indvielsestalen, som tog sit udgangspunkt i ordene fra Filipperbrevet 4. kap. vers 6-7, hvor der står : “Vær ikke bekymrede for noget”.

Han sluttede sin tale med at sige, at “her i dette Kirkehus skal Menneskesjæle søge og finde Fred; men også i de mange Huse og Gårde her omkring bør Gudsfreden findes. Kirken ligger nu her på en høj Bakke; tænk derpå, når I går herop til Kirke; det er ligesom I kommer fra det lave, og I skal søge højere og højere i Taksigelse og Bøn.”

Efter salmen “På Jerusalem det ny” prædikede sognets præst, pastor Eghoff.

Til sidst læste lærer Chr. Nielsen udgangsbeden.

Bagefter var der fællesspisning i forsamlingshuset, hvor det blev fremhævet, at mærkedagen formede sig til en rigtig højtidssdag, der aldrig glemmes af dem, der overværede indvielsen.

På den tid, da Bredballe kirke stod færdig, bestod beboerne i den del af sognet af fiskere, bådebyggere, gårdejere, enkelte håndværkere, 4 købmænd og 2 skoler. Præstegården lå i Lysholt, hvor også konfirmandundervisningen fandt sted. Der findes endnu folk i sognet, der kan berette om den besværlige vandring i træsko fra stranden helt op til præstegården.

Kirkens indre

Der var ikke mange penge tilbage efter kirkebyggeriet. Det gik ud over udsmykningen. De første alterstager og lysekroner var kun udført i messingblik, og alterkarrene, der blev krævet udført i sølv, var så tynde og billige, som det var muligt af fremskaffe.

Til kirkens inventar var der kun afsat 1200 kr. Udvalget besluttede sig derfor blot for en lille primitiv talerstol og et alter med et ganske almindeligt kors af fyrretræ.

Alterbilledet

Den 26. august 1907 meddelte gårdejer Niels Jensen, at han i flere år havde tænkt på at give en gave til sognets gamle kirke i Hornstrup, men nu skulle hans gave tilfalde den nye kirke. Efter samråd med kunstmaler J.J.Egebjerg var gaven et maleri til et alterbillede i stedet for det påtænkte kors.

Maleriet i smuk kunstsnekret ramme blev opsat i kirken i sommeren den 18. juli 1907.

Alterbillede blev lavet efter et skriftsted, som blev fundet frem til i samråd med biskop Koch. (Matt. 18, 2-5 : ”Da kaldte han på et lille barn, stillede det midt iblandt dem og sagde : Sandelig siger jeg eder, hvis I ikke vender om og bliver som dette barn, kommer I slet ikke ind i Himmeriget. Den, der altså vil ydmyge sig og blive som dette barn, han er den største i Himmeriget. Og den, der tager imod et sådant barn for mit navns skyld, tager imod mig.” Kunstmaleren fremstillede Kristus med et barn ved sin side og med Vejle fjord som baggrund. Som forbillede for Kristus skal rektor Egebjerg Jensen, Sønderborg, have tjent.

Kirkeklokken

Til klokken var der afsat 1000 kr. Udvalget hørte på klokker i mange kirker. Til sidst faldt valget på en type, der var i en Randerskirke. I sommeren 1906 leveredes klokken fra klokkestøberfirmaet L.Andersen i Århus. Det var en malmklokke med grundtonen C og med en klangfarve, som udvalget påskønnede. Til indskrift på den valgtes Grundtvigs ord fra ”Kirken den er et gammelt hus”, hvori der står ”Kalder på gammel og på ung, mest dog på sjælen træt og tung, syg for den evige hvile !”

Det kostede 10 øre for hvert bogstav, der skulle indgraveres.

Orgelet

I sommeren 1907 blev der indsamlet ca. 2000 kr. til et orgel, der leveredes af orgelbygger Starup i København.

I 1967 blev der opstillet et nyt orgel fra Frobenius og Sønner i Lyngby. Der var 6 stemmer og 307 piber, deraf 27 af kobber og 280 af tin.

I 1979 udvidedes orglet yderligere til 15 stemmer fordelt på 12 stemmer i 2 manualer og 3 stemmer i pedaler. Det nye orgel indeholder 753 piber, hvoraf 110 er af kobber og 643 af tin.

Kirkeskibet

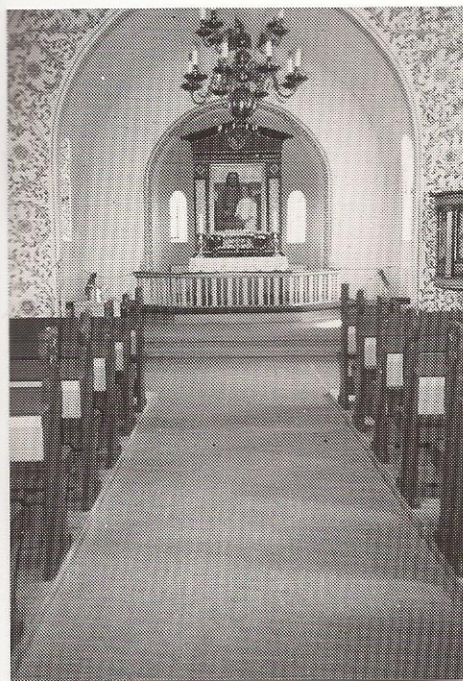
Det smukke sejlskip ”Enten eller” er en foræring fra bagermester Madsen fra Bredballe, der selv har bygget skibet. Hans eneste tilknytning til havet var hans sejlsportsinteresse, der i øvrigt udmøntede sig i, at han næsten altid selv vandt konkurrencerne. Hans sejlbad hed altid ”Enten eller”, og det blev altså også navnet på modelskibet, der er konstrueret efter egen

fantasi. Skroget er udhugget i en massiv træklods, så skibet er noget anderledes end nutidens modeller.

Om ankertovet i stævnen fortælles der i øvrigt følgende :

Da bagermester Ludvig Ferdinand Madsen var ved at afslutte arbejdet, fremviste han det med stolthed til en af sine venner, Carl Sielemann. "Nu mangler jeg blot en ankerkæde", sagde Madsen. Beredvilligt løsnede Sielemann sin urkæde og skænkede den uden tøven.

S.P.Christensen, tidligere Forupsvej, har senere restaureret skibet.

Kirkens udsmykning

Velvillige menneskers gode gaver medførte, at lysekroner og kirkens alterkar blev indsat i malm, massiv messing og gedigent sølv.

Pinse 1909 forærede justitsråd og sagfører Johannes Schiødt og frue den syvarmede og lueforgyldte messingstage til alterbordet.

I maj 1935 ydede kirkebetjeningens "bryllupskasse" et tilskud på 148 kr. for maling af kirken. Den samlede malersum var på 400 kr.

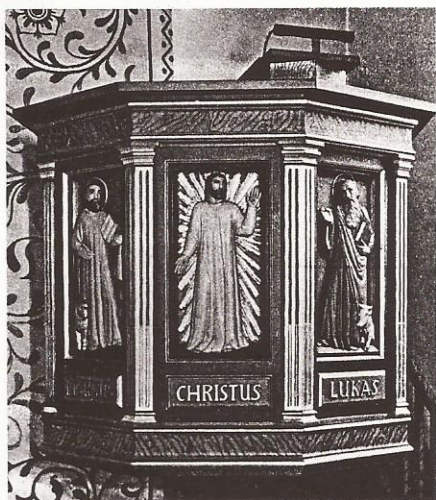
De dekorative snoninger i kirkens kor og rundt om vinduer blev foretaget af dekorationsmaler Robert Wendt. En efter sigende kunstnerisk begavelse. Han var forstander for Teknisk Skole i Vejle. Han var uddannet som maler og havde videreuddannet sig i udlandet som dekorationsmaler.

Prædikestolen

Prædikestolens udskiftning havde lange udsigter. Der gik mere end 30 år efter kirkens indvielse, før det skete. Kirkens arkitekt blev rådspurgt, og han svarede : "Det bliver fremtidens sag at indsatte noget bedre i kirken".

I 1935 ommalede kirken, og kunstmaler, konservator P.J.Bagger, København, restaurerede alterbord og alterramme på en smuk måde. Disse malerarbejder medførte, at det nu stod klart for menighedsrådet, at der måtte en ny prædikestol til. Bagger tegnede da en stil, der fremstod enkel og slank og smuk i linierne. Samtidig foretoges en indsamling i kirkedistriktet, som gav henved et par tusinde kroner, der sammen med en mindre sammensparet fond til den sag medførte, at arbejdet kunne begynde.

Arbejdet med stolens opbygning blev overdraget tømrermester Sigvald Nielsen og broderen Axel Nielsen. De snedkrede en smuk, til mindste detalje vel udført stol

helt igennem formet i det bedste danske eg, der kunne fremskaffes.

I stolen var fem felter til udfyldning med billedskærerarbejde. Et arbejde, der blev overdraget en ung, dygtig billedhugger Sigurd Forchhammer fra København.

Den 6. september 1937 forhandlede med Forchhammer om udskæring af de fem figurer. Der forsøgte endnu engang med en indsamling hos "sådanne formuende Mennesker, der måtte have Hjertelag for vor Sag". Der indkom et smukt bidrag på 905 kr. skænket af 28 personer. Det var omtrent nok til arbejdet, der i alt kostede 1500 kr.

Prædikestolen blev flyttet fra selve korbuen op til den nuværende placering i hjørnet. (Aarup kirke på Fyn har endnu prædikestolen på den oprindelige plads).

Figureerne i prædikestolen er 60 cm høje. Motivet er Kristus flankeret af evangelisterne, to og to på hver side af ham.

Kunstneren magtede at løse den svære opgave med at fremstille et billede af den opstandne Kristus.

Kirkegården

Indvielsen af kirkegården blev fremrykket ved en særlig tilladelse fra biskoppen.

Formanden for kirkeudvalget, Marius Hansen, mistede sin unge hustru, som døde efter en barnefødsel. Som der står i kirkeprotokollen :

"Som første lig på Bredballe kirkegård blev begravet lærer Hansens unge hustru, Karen Lomholt Hansen, f. Andersen, den 25. januar 1907."

Over 300 mennesker overværede begravelsen og indvielsen af kirkegården.

Pastor C.H.Christensen, Vejle, indviede kirkegården med følgende ord :

"Kirkegården skal være et sted med stilhed; en plet, hvor verdens larm og travlhed skal være udelukket. Men stilheden vil vel ofte blive afbrudt af sorgen og klagen. Dog skal ikke alene klagen høres på dette sted, men også nådens og trøstens ord, at af jord skal vi igen opstå."

I 1927 blev der bygget et ligkapel til 2706 kr. (Murmester Jens Mikkelsen og tømrermester Sigvald Nielsen). Der blev opsat nyt pigtrådshegn om kirkegården.

Kirkegården blev udvidet senere med den "lave" nede langs Kirkebakken og i 1977 med den "nye", hvor den gamle idrætsbane havde ligget.

Samtidig med blev der opført en kirkegårdsbygning med kapel.

Præster ved Hornstrup og Bredballe kirker

De præster, der kom til at virke i det nye Hornstrup sogn, var af forskellig observans. Dette var ret påfaldende. Det er blevet sagt om dem, at "der faktisk blev repræsenteret en ny "retning" ved hvert præsteskifte."

Hans Ove Matthias Jensen Eghoff
(1907-20)

Han sluttede sig til Kirkeligt Centrum men var imødekomende over for alle, også over for IM og KFUM/K.

Poul Holmstrup (1921-26)

Han var grundtvigianer og karakteriseredes som en mand med vid horisont og en dygtig prædikant. Både i Hornstrup og Bredballe var der god kirkegang i hans tid (14 og 12%).

Georg Carlo Zwicky (1926-31)

I ham fik sognet en såkaldt KFUM-mand. Deltagelsen i altergang blev næsten fordoblet i hans tid. Nogle ville betegne hans holdning som indremissionsk.

Harald Jensen Elmelund (1932-62)

Han var klart grundtvigsk, søn af en højskoleforstander. I 1940 blev han udnævnt til provst.

Carl Johan Bartholdy Neergaard

(1964-77)

Han var den sidste præst i det samlede Hornstrup-Bredballe sogn. Hans indremissionske holdning vandt god tilslutning.

Nuværende præster i Bredballe

Rolf Christian Slot-Henriksen (1977-)

Født den 24. august 1951 i Hamborg.

Dim. 1976 i Århus.

Agnete Gimsing (1982-)

Født den 17. januar 1937 i Hellerup. Lærerudd. 1960, særudd. 1981.

Præsteliste

1907-1920	Hans Ove Matthias Jensen Eghoff.
1921-1926	Poul Holmstrup.
1926-1931	Georg Carlo Zwicky.
1932-1962	Harald Jensen Elmelund.
1963-1963	N.J. Thastum.
1964-1977	Carl Johan Bartholdy Neergaard.
1977-	Rolf Slot-Henriksen.
1982-	Agnete Gimsing.

Befolkningstal for Bredballe

Landsognet med landsbyen Bredballe og erhvervsfiskeri ved fjorden ændredes langsomt til et parcelhusområde knyttet til Vejle by.

Bredballe strand:

1911: ca. 400 beboere

1940 : ca. 600 beboere

1965 : ca. 2100 beboere

Hele Hornstrup/Bredballe sogn:

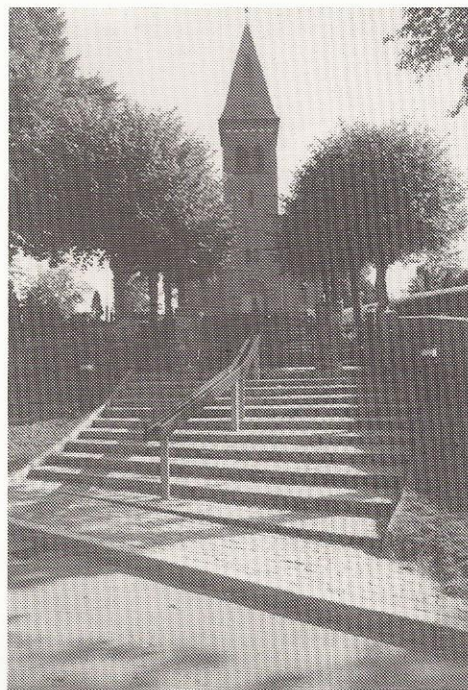
1921 : 1503 beboere

1965 : 3073 beboere

Hele Bredballe sogn:

1977 : 4824 beboere

1996 : 7878 beboere.

Menighedsrådet arbejder

Kirkegårdsudvidelser:

I 1956 købte menighedsrådet et stykke jord nord for kirken for 10000 kr. Man planlagde at bruge det til kirkegårdsudvidelse. Viggo Jørgensen var primus motor. Præstegårdskonsulenten blev forespurgt, og han tilrådede, at man indskrænkede arealet til det halve (ca. 3000 kvadratmeter), da han ikke mente, at kirken nogensinde fik brug for så stort et stykke jord ! Rådet fastholdt dog købet af hele stykket, som senere blev til kirkens store parkeringsplads og området, hvor sognegården og præstegården er placeret. Viggo Jørgensen valgtes til formand i 1956 og fortsatte til 1969.

I årene 1969 til 1984, hvor Niels Schriver Jessen var menighedsrådsformand, opstod der mange store afgørende forandringer omkring kirkens ydre struktur på grund af sognets kraftige vækst. Den nye kirkegård blev opbygget på Bredballe Idrætsforenings boldbaner. En ny kapel- og mand-skabsbygning blev bygget på kirkegården. Automatisk ringeanlæg til kirkeklokken blev installeret.

Ny indkørsel til kirken:

Omkring 1972 fremkom der fra beboerne et krav om et fortov langs Kirkebakken. Alle børnene til Kirkebakkeskolen kunne dengang kun færdes på selve kørebanen til og fra skole, hvilket naturligvis ikke var acceptabelt. Vejbanen lige ud for kirkens indkørsel skulle derved sænkes 1 - 1½ meter. Da netop indkørslen til kirken i forvejen var stejl, krævede det en total ændring af tilkørselsforholdene. Den eneste mulige løsning var at finde en ny indkørsel til kirken. Det var dog meget kompliceret. Den

daværende kapelbygning var placeret, hvor den nye indkørsel er at finde i dag, så denne bygning skulle først fjernes helt. I øvrigt blev det dyrere at fjerne dette kapel i 1973 end kapellet pris i 1927.

Omkring 50-60 gravsteder ville ligge i vejen for at kunne køre omkring kirken.

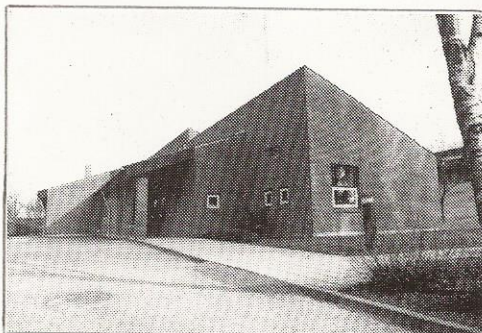
Gravstederne skulle derfor forsøges flyttet, nedlagt eller sløjfet. Selv ved en så følsom sag, som det er at berøre en families gravsted, førte forhandlingerne til et godt resultat.

Herefter kom så arbejdet med anlæggelse af den store hovedtrappe op til kirken samt brostensbelægningen.

Kirkebakkens nye profil fik dog en ildevarslende indvirken på Bredballe Kirkegård. Pludselig begyndte kirkegårdsmuren, hvor terrænsforskellen mellem kirkegård og vejbane er allerstørst, at skride ud på grund af det enorme jordtryk.

Der blev derfor konstrueret en betonmur bag kirkegårdsmuren for at forhindre total udskridning.

Sognegård og præstebolig:

I 1981 opførtes Bredballe sognegård, Kirkebakkens 46. Den indrettede med kirke- og præstekontorer, køkken og konfirmandlokaler.

Udvendig restaurering:

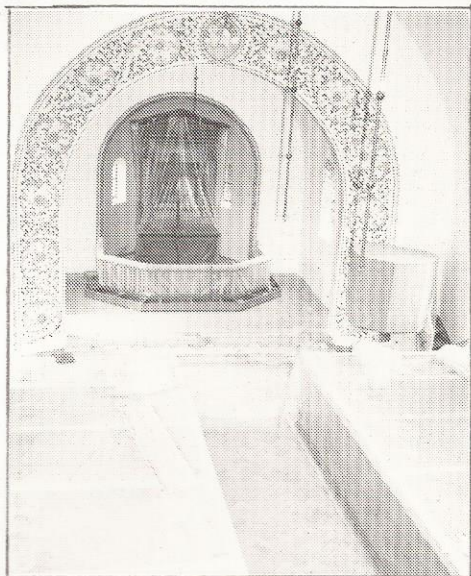
I 1987 blev Bredballe kirkes tårn restaureret. Nyt tag. Rådne bjælker i spirets tag udskiftedes. Resten af kirkens ydre restaureredes.

Indvendig restaurering:

I 1983 restaureredes Bredballe kirke indvendig. Bænkene og alterparti fik nye farver. Der blev lagt kokostæppe på kirkegulvet, da man ikke havde penge til et nyt gulv. Der installeredes nyt varme anlæg.

I 1997 males kirkens indre vægflader med limfarve. Gulvet lægges med gule teglsten.

Under restaureringsarbejdet er kirken lukket fra pinse til 2. søndag i advent. Sognegården benyttes til gudstjenester. Nabokirker lånes til begravelseshøjtideligheder og vielser.

*Kirken restaureres indvendigt i 1997 og gen-
åbnes 2. søndag i advent i forbindelse med
kirkejubilæet.*

*Der lægges nyt teglstengulv i stedet for kokos-
tæppet.*

Kirkesangere

Christen Nielsen
Marius Hansen
Karl Kyed

Kordegne

Alfred Andersen
Inger-Johanne Pedersen.
Hanne Hübertz Poulsen

Organister

Olaf Storgaard Pedersen
Ellen Kyed
Bent Larsen
Annegrethe Føns
Margit Weyhe
Kim Skov

Kirketjenere

Inga Christensen
Herdis Larsen

Gravere/kirkegårdsledere

Aksel Tuvedson
Johannes Petersen
Frederik Persson
Georg Jakobsen
Johannes Udengaard
Bjarne Gregersen
Robert Funk Hansen
Jens Jørn Hansen
Torben Jepsen

Menighedsrådsformænd

Marius Hansen
Olaf Storgaard Pedersen
Viggo Jørgensen
Niels Schriver Jessen
Arvid Rattenborg
Anna Mikkelsen

Kildehenvisning

Dansk Præste- og Sognehistorie. Nr. X
Haderslev Stift. Hefte nr. 12 Vejle Provsti.
Udgivet af A.Pontoppidan Thyssen. Af-
snittet "Vejle" med bidrag af provst Leif
Arffmann.

Marius Hansen : "Hornstrup Sogn "
(1949)

Protokol over udvalgsforhandlinger m.m. i
anledning af kirkens opførelse i Bredballe.
Med byggeregnskab samt slutningsregn-
skab 1905 - 1916.

Kassebog for Bredballe Kirke 1908 - 1951

Liber Daticus (fortegnelse over data for
Bredballe Kirke)

Illustreret Tidende maj 1868

Avisartikler, mundtlige og skriftlige oplys-
ninger

Beregning over

Kagiflerne ved Opførelsen af Bredballe Liliakirke i Hjemstrup Sogn, Nørreang Herred. —

	Sk	ps	Sk	ps
for 150 Effe Jord at afgrave paa Pladsen højre Del og henvise til det sydøstlige Hjørne a 2,50			375	
<u>Murararbejde og Smindedyrning.</u>				
for 14 Effe Jord at indgrave for Fundamenten og inden Lister og at planere paa Pladsen lavere Del a 3,00		42		
for 1350 Effe Beton at støbe i Fundamenten a 0,12		165	60	
- 110 lds. St. 12-16" høj klodet Granitsokkel at sætte og lægmur a 0,70		70		
for 588 □° 2 1/2 St. Mur i Tårnets Underdel 0,60		172	80	
- 300 □° 2 St. Mur i Tårnets øverste Del 0,60		180		
- 205 □° 1 1/2 St. Mur med Lister, Sidepartier 0,55		112	75	
- 16 □° 1 1/2 St. Mur i Sidegavl 0,50		8		
- 450 □° 2 St. hult Mur med Lister og med 1 1/2 Sten Mur foroven 0,60		270		
- 148 □° 3 St. hult Mur i Skibels Gavl 0,65		96	20	
- 62 □° 1 1/2 St. Overgavl i Sannet 0,50		31		
116 □° 2 St. hult Mur i Korsk Liden med Lister og med 1 1/2 St. Mur foroven 0,60		69	60	
for 90 □° 2 St. Sælmur i Korsk 0,58		45		
- 32 □° 1 1/2 St. Overgavl med 1 St. Kalk a 1,50		16		
- 70 □° 2 St. hult Mur i Absis 0,60		42		
- 24 □° 2 St. Hoolving over Absis a 1,50		12		
for 34 lds. St. Skorstensrør i Gavl 0,30		10	20	
2 Stk. dobbelt Skorstensrør at mure, fuge og afstikke		16		
		120		
Lilleg for Buer, Bænk og andre Forsiinger		120		
for 2150 □° indvendig Fugning og Lids af Blindinger 0,24		516		
8° Trappsten af flender og læg a 0,80		6	40	
570 □° Jæst Loft at røre og fædse med Rør, Soin og Træd 0,24		136	80	
24 □° St. Hoolving i Absis at fædse 0,25		6		
Overførs -	2144	35	375	

**En lille salmeagtig lovsang til
Bredballe Kirkes indvielsesdag
søndag den 8. december 1907**

(Mel. : "Kirkeklokke ! mellem ædle malme".)

Nu, hver søndag kirkeklokken ringer,
kalder på os, som ved stranden bor,
den en hilsen fra Vorherre bringer,
kom, o kom, lad os til kirke gå.

Når vi nu i kirken tager sæde,
hører Ordets trøst og Ordets tugt,
Herre, lad din gode Ånd berede
hjerterageren til at bære frugt.

Når vi hører orglets dybe toner,
syng da alle, engle synger med,
Gud til ære, frelser og forsoner,
fyld nu kirken med din herlighed.

Syng da, menighed med hjertets glæde
Herren lov og pris for nådens ord.
Tak til Gud for dåbens hellig væde,
tak for nåden ved dit alterbord.

*skrevet af Karoline Madsen, kaldet "Fynbo-Line",
gift med fisker Niels Madsen, Bredballe Strand.*

